

Asia: VN/10644/2024-PLM-71

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö lausuu esitysluonnoksesta julkisen hallinnon tiedonhallinnan näkökulmasta.

108 § Tiedusteluvalvontavaltuutetulle tehtävät ilmoitukset

Voimassa oleva 108 §:n yleissäännös velvoittaa ilmoittamaan tiedusteluvalvontavaltuutetulle tiedustelumenetelmää koskevasta luvasta tai päätöksestä mahdollisimman pian sen antamisen jälkeen. Esityksessä ehdotetaan pykälään lisättäväksi erityissäännös, jonka mukaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa suoritetusta paikkatiedustelusta olisi niin ikään ilmoitettava tiedusteluvalvontavaltuutetulle mahdollisimman pian.

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan ilmoitus olisi tehtävä jokaisesta paikkatiedustelun tiedonhankintatoimenpiteestä. Samaan aikaan lausuntokierroksella olevan, siviilitiedustelua koskevan hallituksen esitysluonnoksen samansisältöistä säännöstä (61 §) koskevien perustelujen mukaan ilmoitus tehtäisiin sen sijaan jokaisesta paikkatiedustelusta. Perusteluista on mahdollista muodostaa tulkintaa, jossa sotilastiedustelulaissa ilmoitusvelvollisuus olisi toimenpidekohtaista verrattuna siviilitiedustelulain lupa- tai päätöskohtaiseen ilmoitusvelvollisuuteen.

Tiedonhallinnan kannalta tällä sanamuodon eroavaisuudella voi olla olennaista merkitystä, sillä ilmoitusvelvollisuuden kohde ratkaisee, minkälaista tietojärjestelmätukea ja prosessia veloitteen täyttäminen edellyttää. Jos ilmoitusvelvollisuuden kohteena on yksittäinen paikkatiedustelusuoritus ("toimenpide"), tarkoittaisiko se kykyä tunnistaa, ajastaa ja kirjata jokainen fyysinen käynti pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa erillisenä ilmoitusta vaativana tapahtumana?

Jos ilmoitusvelvollisuuden kohteena on koko paikkatiedustelu, riittäisikö lähtökohtaisesti yksi ilmoitus luvan kattamalta ajalta?

Koska sotilastiedustelua ja siviilitiedustelua koskevat esitykset on tarkoitus säätää ja sovittaa yhteen samanaikaisesti, on tiedonhallinnan ja yhdenmukaisen soveltamiskäytännön kannalta tärkeää, ettei samankaltaista tilannetta koskeva ilmoitusvelvollisuuden kohde eriydy perusteettomasti kahden rinnakkaisen lain välillä. Jatkovalmistelussa säännöksen sanamuoto ja sitä koskevat perustelut tulisi täsmentää yksiselitteisiksi ja yhdenmukaisiksi kummassakin esityksessä.

Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Esitysluonnos sisältää säännösehdotuksia, jotka liittyvät tiedonhallintaan. Tällaisia ovat ilmoitusvelvollisuus sekä dokumentoinnin (pöytäkirjan) laatiminen. Esitysluonnoksen viranomaisvaikutuksia koskevassa jaksossa todetaan, että "muutokset edellyttävät uusien toimintamahdollisuuksien edellyttämiä tietojärjestelmäpäivityksiä, kuten uusia lomakkeita päätöksentekojärjestelmään". Jatkovalmistelussa olisi tulisi tuoda paremmin esille, millaisia tiedonhallinnan muutosvaikutuksia ja missä laajuudessa vaikutuksia syntyy. Mikäli esityksellä ei arvioida syntyvän tiedonhallinnan muutosvaikutuksia, tämäkin on hyvä todeta nimenomaisesti ja lyhyesti perustellen.

Hytönen Tomi
Valtiovarainministeriö

Mäkiäho Isamaria
Valtiovarainministeriö